

فهرست مطالب

۱۱	..... مقدمه
۱۳	..... فصل اول: مفهوم، اصول و مبانی حقوق بشر
۱۳	..... گفتار اول: مفهوم مدرن حقوق بشر و اصل برابری در نظام بین‌المللی حقوق بشر
۲۲	..... گفتار دوم: اصل جهان‌شمولی حقوق بشر
۳۲	..... گفتار سوم: حق و آزادی، دولت و حقوق شهروندی
۳۷	..... الف- تعریف حق و آزادی
۳۸	..... ب- رابطه‌ی فرد با نهاد حاکم
۴۰	..... ج- دولت و تنظیم آزادی‌ها
۴۳	..... د- حقوق بشر و حقوق شهروندی
۴۵	..... گفتار چهارم: دولت و حمایت از امنیت و آزادی
۴۵	..... الف- در حوزه‌ی امنیت
۴۷	..... ب- آزادی
۴۹	..... گفتار پنجم: مراحل تحول و تکامل حقوق بشر
۴۹	..... الف- مرحله‌ی پیدایش مفهوم
۴۹	..... ب- مرحله‌ی استانداردسازی
۵۲	..... ج- مرحله‌ی بین‌المللی شدن
۵۵	..... د- مرحله‌ی جهانی شدن
۵۹	..... فصل دوم: حقوق بنیادین بشر
۵۹	..... گفتار اول: حق بر تعیین سرنوشت
۶۲	..... الف- حق بر تعیین سرنوشت در تعیین ساختار سیاسی کشور
۶۳	..... ب- تحول مفهوم حق بر تعیین سرنوشت در دوران پس از جنگ سرد
۶۴	..... ج- حق بر تعیین سرنوشت و تسلط بر منابع ثروت
۶۸	..... گفتار دوم: حق حیات
۷۰	..... الف- سقط جنین
۷۳	..... ب- قتل‌های غیر قانونی و خودسرانه
۷۶	..... ج- مجازات اعدام
۸۱	..... د- حق بر سلب حیات

- ۸۱ ..... ۱- اتانازی
- ۸۲ ..... ۲- خودکشی
- ۸۳ ..... ۵- فحشا
- ۸۳ ..... گفتار سوم: حق بر منع شکنجه
- ۹۰ ..... گفتار چهارم: حق بر آزادی و امنیت شخصی افراد
- ۹۱ ..... الف- حق بر آزادی و امنیت فردی اشخاص
- ۹۳ ..... ۱- دستگیری
- ۹۴ ..... ۲- بازداشت
- ۹۶ ..... ۳- اعزام به مراجع قضایی
- ۹۷ ..... ۴- صلاحیت مرجع قضایی
- ۹۹ ..... ۵- جبران خسارت
- ۱۰۰ ..... ب- حق برخورداری زندانی از رفتار انسانی
- ۱۰۰ ..... ۱- مفهوم کلی ماده ۱۰ میثاق
- ۱۰۲ ..... ۲- جدایی متهمان از محکومان
- ۱۰۲ ..... ۳- جدایی جوانان از بزرگسالان
- ۱۰۳ ..... ۴- اصلاح محکومین
- ۱۰۴ ..... گفتار پنجم: حق بر حریم خصوصی
- ۱۰۵ ..... الف- تعریف حریم خصوصی
- ۱۰۷ ..... ب- معیارهای تعیین حریم خصوصی
- ۱۰۸ ..... ج- کلیات ماده ۱۷ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی-سیاسی
- ۱۱۱ ..... د- مصادیق حریم خصوصی
- ۱۱۱ ..... ۱- خانواده
- ۱۱۲ ..... ۲- خانه
- ۱۱۳ ..... ۳- مکاتبات و مکالمات شهروندان
- ۱۱۴ ..... ۴- شهرت و حیثیت اشخاص
- ۱۱۷ ..... ۵- محدودیت‌های حریم خصوصی
- ۱۲۱ ..... **فصل سوم: آزادی‌های اساسی**
- ۱۲۱ ..... گفتار اول: آزادی تردد
- ۱۲۲ ..... الف- آزادی تردد در داخل کشور
- ۱۲۵ ..... ب- آزادی خروج از کشور
- ۱۲۶ ..... ۱- آزادی خروج از کشور مبدأ
- ۱۲۹ ..... ۲- آزادی ورود به کشور مقصد

فهرست مطالب □ ۷

ج- آزادی بازگشت به کشور	۱۳۰
د- محدودیت‌های آزادی تردد.....	۱۳۲
گفتار دوم: آزادی بیان	۱۳۴
الف- آزادی عقیده و منع تفتیش عقاید	۱۳۷
ب- آزادی جستجوی اطلاعات	۱۳۹
ج- محدودیت‌های بیان	۱۴۲
۱- امنیت ملی	۱۴۳
۲- امنیت عمومی	۱۴۴
۳- نظم عمومی	۱۴۵
۴- بهداشت و اخلاق عمومی	۱۴۵
۵- حقوق و آزادی‌های دیگران	۱۴۶
۶- مساله توهین به مقدّسات	۱۴۷
د- مصادیق آزادی بیان	۱۵۰
۱- آزادی گفتار سیاسی	۱۵۰
۲- آزادی قلم و هنر	۱۵۱
۳- آزادی علمی و آکادمیک	۱۵۴
۴- آزادی پوشش	۱۵۶
ه- آزادی دسترسی به اطلاعات	۱۵۸
و- رادیو و تلویزیون	۱۶۲
گفتار سوّم: آزادی مطبوعات	۱۶۴
الف- اهمیت و ضرورت آزادی مطبوعات	۱۶۴
ب- حمایت از مطبوعات	۱۶۵
ج- کسب مجوز برای انتشار مطبوعات	۱۶۶
د- سانسور مطبوعات	۱۶۷
ه- رسیدگی به جرایم مطبوعات	۱۶۸
و- محدودیت‌های آزادی مطبوعات	۱۷۲
گفتار چهارم: آزادی مذهب	۱۷۴
الف- حق داشتن مذهب و عقیده	۱۷۶
ب- حق انتخاب مذهب	۱۷۷
ج- دین رسمی	۱۷۷
د- بی‌طرفی دولت نسبت به ادیان	۱۸۰
ه- محدودیت‌های آزادی مذهب	۱۸۲
و- آموزش دینی کودکان	۱۸۴

۱۸۵	گفتار پنجم: آزادی اجتماعات.....
۱۸۵	الف- اهمیت آزادی اجتماعات.....
۱۸۶	ب- الزام دولت‌ها به شناسایی حق آزادی اجتماعات.....
۱۸۷	ج- تعریف آزادی اجتماعات.....
۱۸۸	د- مسألت‌آمیز بودن اجتماعات.....
۱۹۰	ه- کسب مجوز یا اطلاع به مقامات دولتی.....
۱۹۱	و- نقش پلیس در آزادی اجتماعات.....
۱۹۳	ز- محدودیت‌های آزادی اجتماعات.....
۱۹۶	گفتار ششم: آزادی تشکیلات.....
۱۹۶	الف- اهمیت آزادی تشکیلات.....
۱۹۸	ب- تعریف آزادی تشکیلات.....
۱۹۹	ج- آزادی تشکیلات و حمایت دولت.....
۲۰۱	د- کسب مجوز یا ثبت تشکیلات.....
۲۰۲	ه- محدودیت‌های آزادی تشکیلات.....
۲۰۴	گفتار هفتم: حق رأی دادن و آزادی شرکت در انتخابات.....
۲۰۵	الف- اهمیت آزادی انتخابات و مشارکت در اداره عمومی کشور.....
۲۰۷	ب- تعریف حق بر مشارکت در اداره عمومی کشور.....
۲۰۷	۱- مشارکت مستقیم.....
۲۰۷	بند اول: اشتغال به مناصب عمومی و دولتی.....
۲۰۹	بند دوم: شرکت در همه‌پرسی.....
۲۱۱	۲- مشارکت غیر مستقیم.....
۲۱۲	ج- حق بر رأی و آزادی رأی دادن.....
۲۱۴	د- حق بر انتخاب شدن.....
۲۱۸	ه- شرایط برگزاری انتخابات.....
۲۱۸	۱- واقعی بودن انتخابات.....
۲۲۶	۲- دوره‌ای بودن انتخابات.....
۲۲۸	۳- آزاد بودن انتخابات.....
۲۲۹	۴- سالم بودن انتخابات.....

فصل چهارم: حمایت از اشخاص و گروه‌های آسیب‌پذیر در نظام بین‌المللی

۲۳۱	حقوق بشر.....
۲۳۱	گفتار اول: سازوکارهای حمایت بین‌المللی از حقوق بشر و ایران.....
۲۳۹	گفتار دوم: کنوانسیون بین‌المللی رفع کلیه‌ی اشکال تبعیض نژادی.....

گفتار سوم: کنوانسیون منع شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیرآمیز.....	۲۴۶
الف- اهمیت اعتراف.....	۲۴۸
ب- مجازات‌های بدنی.....	۲۴۸
ج- استثناء بردار نبودن شکنجه.....	۲۴۹
د- وظایف دولت.....	۲۵۰
ه- ممنوعیت شکنجه در سیستم حقوقی ایران.....	۲۵۱
گفتار چهارم: کنوانسیون منع تبعیض علیه زنان.....	۲۵۴
الف- مفهوم تبعیض علیه زنان.....	۲۵۵
ب- برابری در حقوق عمومی و سیاسی.....	۲۵۵
ج- برابری در حقوق اجتماعی.....	۲۵۷
د- برابری در حقوق اقتصادی.....	۲۶۰
ه- برابری در حقوق مدنی و اهلیت قانونی.....	۲۶۱
و- برابری در حقوق خانواده.....	۲۶۲
ز- تعهدات دولت‌ها.....	۲۶۴
گفتار پنجم: کنوانسیون حقوق کودک.....	۲۶۷
الف- تعریف کودک و منع تبعیض علیه کودکان.....	۲۶۸
ب- بررسی حقوق ماهوی کودکان.....	۲۷۰
گفتار ششم: حمایت از حقوق اقلیت‌ها.....	۲۸۲
الف- مفهوم اقلیت.....	۲۸۳
ب- حقوق اقلیت‌ها یا حمایت از اقلیت‌ها.....	۲۸۶
۱- حقوق فردی یا جمعی.....	۲۸۶
۲- حمایت از حقوق اقلیت‌ها.....	۲۸۷
ج- حمایت از اقلیت‌ها در نظام بین‌المللی.....	۲۸۹
۱- دلایل حمایت از حقوق اقلیت‌ها.....	۲۸۹
۲- حمایت از اقلیت‌ها در جامعه‌ی ملل.....	۲۹۰
۳- حمایت از اقلیت‌ها در سازمان ملل.....	۲۹۱
بند اول: ماده‌ی ۲۷ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی.....	۲۹۳
بند دوم: اعلامیه‌ی ۱۹۹۲ مجمع عمومی در رابطه با حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی.....	۲۹۶
د- فهرست حقوق اقلیت‌های ملی یا قومی، مذهبی و زبانی.....	۲۹۸
۱- حداقل حقوق مشترک برای تمام اقلیت‌ها (مشترکات).....	۲۹۸
۲- حداقل حقوق اقلیت‌های ملی یا قومی.....	۲۹۹

- ۳- حداقل حقوق اقلیت‌های مذهبی ۳۰۰
 ۴- حداقل حقوق اقلیت‌های زبانی ۳۰۳
 ۵- اقلیت‌ها و حق بر توسعه ۳۰۴
 و- اقلیت‌ها، خودمختاری و جدایی‌طلبی ۳۰۶

فصل پنجم: آموزش حقوق بشر ۳۰۹

- گفتار اول: مفهوم، مبانی و مؤلفه‌های آموزش حقوق بشر ۳۰۹
 الف- تعریف و چرایی آموزش حقوق بشر ۳۱۲
 ب- اهداف آموزش حقوق بشر ۳۱۳
 ۱- آموزش جهانی ۳۱۴
 ۲- آموزش اخلاقی ۳۱۵
 ۳- آموزش مدنی و اجتماعی ۳۱۵
 ج- آموزش حقوق بشر و حق بر متفاوت بودن ۳۱۶
 د- آموزش حقوق بشر و گفتگو ۳۱۸
 ه- فرایند آموزش حقوق بشر ۳۲۰
 و- چالش‌های آموزش حقوق بشر ۳۲۱
 گفتار دوم: آموزش حقوق بشر برای توانمندی و مشارکت ۳۲۳
 گفتار سوم: حق بر آموزش حقوق بشر در نظام بین‌المللی حقوق بشر ۳۲۶
 گفتار چهارم: آموزش حقوق بشر برای صلح و توسعه ۳۳۲
 الف- آموزش حقوق بشر برای پیشگیری از مخاصمات مسلحانه و ترویج صلح ۳۳۲
 ب- آموزش حقوق بشر برای توسعه ۳۳۶
 گفتار پنجم: آموزش حقوق بشر در آموزش رسمی و آموزش صنوف ۳۴۰
 الف- آموزش حقوق بشر در مدارس رسمی ۳۴۰
 ب- آموزش حقوق بشر به صنوف و گروه‌های اجتماعی ۳۴۳

منابع ۳۴۵